

Bilag 1: Planlovgivningen

Før den såkaldte planlovreform, som blev gennemført i løbet af første halvdel af 1970'erne, blev der i de fleste større byer (købstæderne) planlagt efter Byplanloven af 1938. Ifølge byplanloven blev det muligt erstatningsfrit gennem planlægning at indskrænke rådigheden over privat ejendom. Der blev udarbejdet **dispositionsplaner**, som beskæftigede sig med byens funktion og udseende. Dispositionsplanerne var ikke bindende, men kunne følges op af bindende **partielle byplanvedtægter**, som regulerede bebyggelsen i et nærmere afgrænset delområde. Endvidere indeholdt byggeloven for København og landsbyggeloven en række bebyggelsesregulerende bestemmelser.

Byplanloven var ikke egnet til at styre byudviklingen på tværs af administrative grænser og specielt forstadsudviklingen i København og de største øvrige byer førte i 1949 til byreguleringsloven. Staten nedsatte byudviklingsudvalg for de store byer, som havde til opgave at udarbejde **byudviklingsplaner**. Byudviklingsplanerne skulle sikre en hensigtsmæssig og sammenhængende byudvikling.

På det regionale plan blev der især for hovedstadens vedkommende udarbejdet planer, som havde til formål at styre byvæksten. **Fingerplanen** fra 1947, som Byplanlaboratoriet tog initiativ til, er blevet verdenskendt og synonym med Danmarks status som en planlæggende nation. Fingerplanen blev fulgt op i starten af 1960'erne med Principskitsen og i begyndelsen af 1970'erne med Egnspanrådets regionplan.

Der blev f.eks. også udarbejdet regionplaner - eller snarere regionplanskitser - i efterkrigstiden for andre områder, f.eks. Århusegnen.

På landsplan nedsatte staten i 1961 det såkaldte landsplanudvalg, som bl.a. skulle tilvejebringe grundlaget for statens beslutninger om lokaliseringen af større offentlige anlæg og institutioner og bidrage til koordinering af de centrale styrelser dispositioner. **Zoneplan 1962** er første og eneste gang der er udarbejdet et forslag til en egentlig landsplan. I planen udpeges interesseområder for byudviklingen frem til 1980. Landsplanlægningen bestod i øvrigt af analyser og kortlægning af forskellige forhold af betydning for landest fysisk funktionelle udvikling.

1969	By- og landzonenloven	Landet inddeles i byzoner, landzoner og sommerhusområder. Værdier: Undgå byspredning, klar grænse mellem by og land, beskyttelse af landbrugsjord, beskytte værdifulde landskaber, styre udvikling af sommerhusområder
1973	Lands- og regionplanloven	Alle amter bliver forpligtigede til at udarbejde regionplaner, som skal revideres hvert 4. år. Regionplaner har hidtil ikke været et formelt begreb i dansk planlægning.

		<p>Regionplanlægning erstatter tidligere byudviklingsudvalg, som gennem byzoneudlæg styrede byudviklingen omkring en række større byer.</p> <p>På samme måde bliver landsplanlægning et formaliseret begreb. Landsplanlægningen skal bl.a. sikre koordinering af statens egne aktiviteter og sikre sammenhæng mellem lands- og regionplanlægningen bl.a. ved at miljøministeren fastlægger bindende forudsætninger for regionplanlægningen og gennem statslig godkendelse af regionplanerne.</p> <p>Landsplanredegørelser</p> <p>Værdier: Landets areal- og naturressourcer skal udnyttes ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering, miljøgener skal forebygges, der skal ske en samordning de enkelte (fysiske-) dispositioner inden for rammerne af den økonomiske samfundsplanlægning.</p> <p>Det er et mål gennem planlægningen at sikre ligelig udvikling i landet.</p> <p>Der blev fra statens side ved fastlæggelse selve arbejdsprocessen lagt vægt på, at udarbejdelse af de første regionplaner skete nedefra, at offentligheden blev inddraget, at kommunerne kom med oplæg inden regionplanskitserne blev udarbejdet, og at der i offentlighedsprocessen blev arbejdet med alternative skitser.</p> <p>Der blev lagt vægt på, at loven ikke stillede præcise krav om den enkelte plans indhold, men derimod at forbedre mulighederne for at gennemføre løsninger, som der var truffet politisk beslutning om. Regionplanerne må dog ikke stride imod den statslige planlægning. Princippet blev lanceret som rammestyringsprincippet.</p>
1973	<p>Lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet</p>	<p>Loven bestemmer, at Hovedstadsrådet har ansvaret for regionplanlægning i hovedstadsområdet. Forskrifterne for regionplanlægningen er stort set enslydende med hvad der gælder for det øvrige land bort set fra, at loven foreskriver en nøje koordinering mellem byudvikling og udbygning af den kollektive trafik. Regionplanen skal udarbejdes under forudsætning af den kollektive trafikplan.</p> <p>Værdier: Samme som for det øvrige land. Herudover lagde staten vægt på at principperne fra den tidligere regionplanlægning i hovedstadsområdet blev videreført. Det betød bl.a. et mål om udtyn-</p>

		ding af de centrale og tætte bydele, udflytning af store arbejdspladser til såkaldte knudepunkter, byvækst i særligt udpegede byvækstområder og fastholdelse af de grønne kiler mellem byfingrene.
1975	Lov om kommuneplanlægning	<p>Erstatter den tidligere byplanlov. Dispositionsplaner erstattes af kommuneplaner. Byplanvedtægter erstattes af lokalplaner. Alle kommuner pålægges planlægningspligt.</p> <p>Kommuneplanerne var tænkt som den fælles ramme for kommunens fysiske, økonomiske og sektorielle planlægning. Kommuneplanen skal geografisk dække hele kommunen og revideres hvert 4. år. For kommune- og lokalplaner betyder rammestyringsprincippet at planerne ikke må være i strid med de overordnede regionplaner (og for lokalplanernes vedkommende, at disse ikke må være i strid med kommuneplanen). Kommune- og lokalplaner skal ikke godkendes af amt eller stat men alene være endeligt vedtaget af kommunalbestyrelsen for at have retsgyldighed.</p> <p>Værdier: Kommuneplanlægningen skal bidrage til en udvikling som er gunstig for befolkningens trivsel. Skabe gode arbejds- og bomiljøer i eksisterende og fremtidige bysamfund. Areal- og naturressourcer udnyttes ud fra en økonomisk og økologisk helhedsvurdering. Forebyggelse af miljøgener. Inddragelse af kommunens beboere i videst muligt omfang.</p> <p>Der blev fra lovgivernes side lagt afgørende vægt på at planlægningen skulle sikre sammenhæng mellem kommunernes mange enkelt-dispositioner, både set ud fra en ressourcebetragtning og ud fra hensynet til befolkningens trivsel.</p> <p>Mht. lokalplanlægning var det nyt, at kommunerne nu var forpligtigede til at udarbejde en lokalplan før større forandringer gennemføres i det eksisterende miljø. Dette blev indført på baggrund af et udtrykkeligt ønske fra Folketingets side om at give offentligheden medindflydelse på, hvordan disse forandringer skal ske.</p>
1985	Forenkling af sektorplansystemet	<p>Arealudvalgets betænkning om planlægningen på miljøministeriets område. Heri konstateres, at gældende regelværk ikke er hensigtsmæssigt fordi det er for tungt og bureaukratisk. Udvalget foreslår at de formelle krav til planprocessen nedtones. Der skal bruges færre ressourcer på planlægning. Ressourcerne skal til gengæld bruges mere målrettet på baggrund af en politisk prioritering og til at styrke natur- og miljøbeskyttelsen. Sektorplanerne (fredningsplan, råstofplan, vandindvindingsplan, lokalisering af særligt forurenende industri mv.) afformaliseres.</p> <p>Udvalget, som repræsenterer alle væsentlige interesser m.h.t. arealplanlægning overvejede endvidere at anbefale at man skulle gå bort for rammestyrelsen, men opnåede bred enighed</p>

		<p>om at der fortsat skulle arbejdes med rammestyring i den fysiske planlægning.</p> <p>Værdier: Bedst mulig udnyttelse af begrænsede offentlige ressourcer. Planlægning som redskab i den politiske styring af de mange enkeltbeslutninger der træffes i det daglige med direkte virkning for borgerne. Tværgående koordinering og indre konsistens er nødvendige krav til planlægningen, men med mindst mulig bureaukratisering af planlægningsrutinerne. Beskyttelse af natur og miljø.</p>
1987	Detailhandelslokalisering	<p>En præcisering af at amterne skal formulere retningslinier for den regionale detailhandelsudvikling.</p> <p>Værdier: Ønsket om at regulere fremvæksten af nye indkøbscentre og væksten af de store bycentre ud fra regionale helhedsbetragtninger. Ønsket om at beskytte den lokale butiksforsyning.</p>
1989	<p>Regler om VVM-vurdering</p> <p>Udpegning af skovrejsningsområder</p> <p>Nedlæggelse af Hovedstadsrådet</p>	<p>Efter et regeringsskift vedtager Folketinget, at Hovedstadsrådet skal nedlægges og plankompetencen skal overføres til de 5 regionale enheder i hovedstadsområdet og til det kollektive trafikselskab HT (den kollektive trafikplanlægning). Der skal dog stadigvæk foregå en særlig koordinering på en række områder: Byvækst, affaldsplanlægning, vandindvinding og trafikplanlægning. Princippet om at de fysiske planer skal udarbejdes under forudsætning af den kollektive trafikplan fastholdes.</p> <p>Værdier: Afbureaukratisering (undgå dobbelt administration). Decentralisering.</p>
1991	Planloven	<p>Som opfølgning af en årelang debat og udvalgsarbejde om at forenkle og effektivisere miljøbeskyttelses, naturbeskyttelses og plansystemet samles en lang række love nu i 3 hovedlove: Miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og planloven.</p> <p>Planloven bliver en meget stor lov men med en forholdsvis stram og derfor overskuelig logik. Statens godkendelse af de amtslige regionplaner erstattes af statens veto, når statslige interesser bliver trådt for nær. Der indføres en (de facto) arbejdsdeling mellem amter og kommuner, så amterne hovedsagelig planlægger for det åbne land og kommunerne for byområderne.</p> <p>Forudgående offentlighed, med pligt til at indkalde ideer og</p>

		<p>forslag før der udarbejdes planforslag bliver nu obligatorisk for alle planer.</p> <p>Regeringen skal nu kun afgive en landsplanredegørelse efter hvert nyvalg og ikke som tidligere hvert år.</p> <p>Værdier: Forenkling og decentralisering. Den forudgående offentlighed er et forsøg på at give borgerne bedre muligheder for at komme til orde før eksperterne har tegnet for mange og bindende streger på kortet. Ud fra erfaringen, at når et forslag først er politisk vedtaget som forslag, er det svært at ændre.</p>
1994	Kystområder	<p>Det tidligere kystcirkulære ophøjes til lov. Der opereres med en 3 km kystnærhedszone, hvor der skal tages særlig hensyn. Samtidig ændres naturbeskyttelseslovens strandbeskyttelseslinie fra 100 til 300 m udenfor de bebyggede områder. Indenfor denne linie er det ikke mulighed for yderligere aktivitet.</p> <p>Værdier: Beskytte de sidste åbne og stort set uudnyttede kyststrækninger - sikre de danske kyster som vigtig landskabsressource</p>
1997	Detailhandel	<p>Opstramning af amters og kommuners pligt til at planlægge for den fremtidige detailhandelsudvikling. Midlertidigt forbud mod at etablere nye storcentre. Forbud mod at placere butikker større end en vis størrelse udenfor centrene.</p> <p>Værdier: Styrke bymidten og bymiljøet i de mindre og mellemstore centre. Sikre en lokal detailhandelsforsyning. Modvirke centraliseringen indenfor detailhandelssektoren, der vil betyde at kun de største byer vil overleve som detailhandelscentre på længere sigt.</p>
1997	Bevaringsværdige bygninger	<p>Lovændringen giver mulighed for, at kommuner kan optage bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen. Det betyder at bygningen ikke må rives ned før nedrivningstilladelsen har været offentliggjort og kommunen har besluttet om den vil nedlægge forbud mod nedrivning.</p> <p>Værdier: Kulturmiljøet skal indgå med større vægt i miljøpolitikken. Befolkningens indflydelse skal udbygges. Vægtning mellem udviklings- og bevaringshensyn i byerne.</p>

1998	Grundvandsbeskyttelse	
1999	HUR (gen)oprettes	<p>Regionplanmyndigheden og ansvaret for den kollektive trafik samles igen i et nyt regionalt organ, Hovedstadens Udviklingsråd.</p> <p>Værdier: Hovedstaden skal styrkes. 5 forskellige regionale myndigheder er ineffektivt.</p>
2000	Kommuneplanstrategier og Lokal Agenda 21	<p>Revisionsbestemmelserne for kommuneplanerne ændres således at kommunerne nu får mulighed for at vælge flere forskellige måder at revidere kommuneplanen på, herunder blot at forlænge den gældende kommuneplan med endnu en 4 års periode. Betingelsen er, at alle kommuner skal udarbejde et forslag til strategi for revision af kommuneplanen en gang i hver valgperiode og, at strategien udsendes til offentlig debat.</p> <p>Værdier: Erkendelse af at forskellige kommuner har forskelligt behov for planlægning. Derfor bør revisionen ske efter behov. Målet er en (gen-)politisering af planlægningen og en styrkelse af det politiske ejerskab. Målet er også en generel revitalisering af kommuneplanlægningen som strategisk dynamisk ledelsesværktøj i kommunens udvikling.</p> <p>Det blev ved samme lovændring bestemt at amter og kommuner hvert 4. år skal udarbejde en redegørelse for deres strategi for arbejdet med lokal Agenda 21.</p> <p>Værdier: På den ene side leve op til internationale konventioner og aftaler at arbejde aktivt for en bæredygtig udvikling. På den anden side holde fast i princippet om frivillighed.</p>
2001	Kolonihaver	<p>En ny lov om kolonihaver vedtages i Folketinget samtidig foretages en ændring i planloven. Loven fastlægger at varige kolonihaver ikke kan nedlægges med mindre helt væsentlige samfundsmæssige forhold gør sig gældende. I ikke varige kolonihaveområder skal lejereren tilbyde at købe før ejendommen overdrages til anden side.</p> <p>Ændringen i planloven bestemmer at de regionale myndigheder skal foretage en planlægning for kolonihaver.</p> <p>Værdier: Sikring af byboernes (den lille mands) grønne åndehuller, rekreation og beskæftigelse i fritiden.</p>

2002	Decentralisering af landzonebestemmelser/detailhandel	<p>Landzonekompetencen flyttes fra amterne til kommunerne. Samtidig foretages der en liberalisering mulighederne for at anvende og udvide tidligere landbrugsbygninger i det åbne land og for at bygge nye boliger i tilknytning til landbrug på mere end 30 ha.</p> <p>Det bliver endvidere muligt at placere gylletanke i stor afstand fra eksisterende landbrugsbygninger - ude i det åbne land.</p> <p>Værdier: Øget decentralisering. Ønsket om mere liv på landet, specielt i de tyndt befolkede egne. Ønske om at tomme og forfaldne landbrugsbygninger anvendes til andre formål. Modstand mod landzonebåndets begrænsninger.</p> <p>For detailhandelens vedkommende løses der op på nogle af de mest snærende (og forhadte) begrænsninger for udbygning af detailhandel i og udenfor de butikscentrene. Kommunerne og ikke amterne skal nu afgrænse bymidterne og fastlægge rammerne for butiksbyggeriet.</p> <p>Værdier: Kommunernes "ret til at være herrer i eget hus". Fri konkurrence er bedre end reguleret konkurrence. Ret til at etablere detailhandelsfunktioner i det åbne land i ledigblevne landbrugsbygninger.</p>
2003	Byomdannelsesområder	<p>Som opfølgning af den tidligere regerings Erhvervs- og bypolitiske udvalgs arbejde gives der nu mulighed for/pålægges det kommunerne at udpege byomdannelsesområder i kommuneplanen. Ældre og delvis funktionstømte erhvervs- og havnearealer skal udpeges og afgrænses. Lovændringen giver endvidere mulighed for at dispensere fra støjbestemmelser i forhold til eksisterende erhvervsvirksomheder i en begrænset periode sådan at en omdannelse til f.eks. kontor- eller boligområde kan påbegyndes uden at virksomhederne skal smides ud.</p> <p>Værdier: Ønske om at fremme omdannelsen af eksisterende centralt beliggende byområder frem for at inddrage nye ubebyggede områder i byernes udkant eller i det åbne land. Ønsket om at revitalisere de historiske byer. Ønsket om blandede tætte byområder. Opfattelsen af at fremtidens erhverv foretrækker blandede centralt beliggende områder frem for monofunktionelle perifert beliggende områder.</p>
2004	Strategisk miljøvurdering	<p>Forslag til lovændring, som implementerer EU-direktivet om strategisk miljøvurdering, hvilket betyder at bl.a. alle fysiske planer skal miljøvurderes inden de vedtages.</p> <p>Værdier: Styrkelse af bestræbelserne på en bæredygtig udvikling. Den brede miljøforståelse frem for den snævre sektororienterede.</p>

	Sommerhuse	<p>Forslag til lovændring som bemyndiger miljøministeren til at udlægge op til 8.000 nye sommerhusgrunde i landets yderområder. Betingelsen er at de nye sommerhuse kommer til at ligge bag eksisterende sommerhusområder og udenfor beskyttede områder. Betingelsen er videre at udvidelsen kan forventes at få en lokal økonomisk effekt.</p> <p>Værdier: Balanceret økonomisk- og social udvikling i landet</p>
--	-------------------	---